

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р Вихра Господинова Баева,

Институт за етнология и фолклористика с етнографски музей, БАН

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен

„доктор“ по област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата,

докторска програма *Етнология*.

Автор: Васил Николов Караджов

Тема: *Устни наративи на града – конструиране на образи*

Научни ръководители: проф. днк Мария Шнитер; проф. дсн Ивайло Дичев

1. Общо описание на представените материали

Със заповед № РД-21-2279 от 299.11.2023 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ (ПУ) съм определен(а) за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „Устни наративи на града – конструиране на образи“ за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата, докторска програма Етнология. Автор на дисертационния труд е Васил Николов Караджов – докторант в редовна форма на обучение към катедра „Етнология“ с научни ръководители проф. днк Мария Шнитер; проф. дсн Ивайло Дичев.

Представеният от Васил Караджов комплект материали на хартиен носител е в съответствие с Чл.36 (1) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ и включва следните документи:

- молба до Ректора на ПУ за разкриване на процедурата за защита на дисертационен труд;
- автобиография в европейски формат;
- протокол от катедрения съвет, свързан с докладване на готовността за откриване на процедурата и с предварително обсъждане на дисертационния труд;
- дисертационен труд;
- автореферат;
- списък на научните публикации по темата на дисертацията;

- копия на научните публикации;
- справка за наукометричните данни на кандидата;
- декларация за оригиналност и достоверност на резултатите и приносите в научната продукция и в приложените документи;
- справка за спазване на специфичните изисквания на съответния факултет (само за докторантите зачислени до 04.05.2018 г.);

Докторантът е приложил 4 публикации, с което надхвърля изискуемия минимум.

2. Кратки биографични данни за докторанта

Васил Караджов е роден през 1979 г. в Асеновград, където живее и до днес. През 2004 г. получава бакалавърска степен по математика във Факултета по математика и информатика на ПУ „Паисий Хилендарски“. Седем години по-късно записва магистратура по „Културен туризъм и културно проектиране“ към Философско-историческия факултет на същия университет, която завършва спешно през 2014 г. с професионална квалификация „Етнолог. Експерт по културен туризъм и културно проектиране.“ Дипломната му работа изследва културните наследства на Жорж махала в Асеновград, където самият той живее. Има значителен опит в сферата на културния туризъм: работил е като екскурзовод и музеен специалист в различни музейни обекти в района на Асеновград, както и като графичен дизайнер за ОП „Туризъм“ – гр. Пловдив. От август 2020 г. е асистент в Института за балканистика с Център по тракология „Проф. Александър Фол“ при БАН.

Докторантът проявява инициативност и активност в сферата на неправителствените организации, свързани с културното наследство. От 2014 до 2019 г. е председател на Сдружение „Център за култура и туризъм ТРАКЕЯ“ (организация с нестопанска цел), което организира форуми на тема „Вино и културен туризъм“ в Асеновград през 2015 и 2016 г. От 2019 г. досега е председател на сдружение „Клуб Приятели на Регионален етнографски музей – Пловдив“.

От март 2016 г. е зачислен като редовен докторант към катедра „Етнология“ на ПУ „Паисий Хилендарски“, където води семинарни занятия и упражнения по дисциплината „Градски изследвания“ и участва в дейности по проект „Културно-историческо наследство, национална памет и обществено развитие“.

Професионалният опит на кандидата и разнообразните му активности в областта на туризма и културното наследство съответстват на научната област, в която е насочен дисертационния му труд. Същевременно липсата на базово образование по етнология, както и

липсата на филологическа подготовка видимо затрудняват разработването на конкретната тема, свързана с устните наративи в градска среда.

3. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Избраната тема за съвременните устни наративи в градски контекст по примера на гр. Пловдив има своето място като част от изследването на градската култура в глобалната ера, както и от проучването на съвременната устна словесност. Както установяват редица проучвания по темата, личните разкази представят своя специфична оптика към жизнените светове на разнообразните човешки общности и на отделните индивиди, изграждащи сложната тъкан на градския социокултурен пейзаж. Същевременно изборът на автора да отдели устните разкази от останалите форми на словесно общуване в съвременността се оказва непродуктивен, доколкото устното разказване съжителства и взаимодейства с разнообразни форми на комуникация като литературни текстове, печатни, електронни и дигитални масмедии, социални мрежи, интернет сайтове, блогове и влогове, подкасти и др. и в този смисъл самостоятелното му разглеждане и анализиране не отговаря на социокултурната ситуация, особено в контекста на големия град. Тези взаимодействия между устното и не-устното слово всъщност са очертани от автора в хода на изложението, но не са проблематизирани и научно осмислени, от което изследването видимо губи.

4. Познаване на проблема

Докторантът е положил усилия да се запознае с проблематиката на изследването. Извършена е теренна работа и в резултат на това е натрупан масив от интервюта, които да послужат за емпирична база на изследването. Авторът има и предимството на емическата гледна точка, доколкото живее в близкия до Пловдив Асеновград и има дългогодишни наблюдения върху градския живот в Пловдив и неговото развитие през годините. За жалост дисертантът не успява да проблематизира своите наблюдения и набраните емпирични данни и да ги анализира с подходяща научна методология. Една от причините за това е недостатъчното познаване на съществуващите изследвания върху устните разкази и градската култура, които биха могли да дадат отправна точка на анализа и адекватна изследователска оптика.

5. Методика на изследването

Основният метод на теренно изследване, избран уместно с оглед на проучваната тема, е интервюто. Авторът е интервюирал 19 събеседници, като по негова преценка това е достатъчна бройка за целите на изследването. Прави впечатление, че той препоръчва самия себе

си за „20-ти градски разказвач“ (с. 315). Изглежда, че ролята на сладкодумен разказвач го изкушава повече, отколкото ролята на изследовател, който наблюдава, описва и анализира разглежданите явления. Споделените от него лични спомени и жизнен опит в Приложение 2 са интересни и ценни като част от автоетнографията на пишещия, но мястото им би било по-скоро в Увода, отколкото в приложенията.

Не е добре обоснован и изборът на събеседници. Включени са различни типове интервюирани: жители на няколко пловдивски квартала, местни и имигранти, студенти, работещи или пенсионери, на възраст от 24 г. до 87 г. Има и един ром. Формулираната от Караджов цел да получи „представителна извадка“ (с. 11) и „да представи различните гледни точки и мнения за града“ (с. 12) на практика не е постигната. Получава се по-скоро хетерогенен набор от цитати, които не успяват да създадат достатъчно богата и убедителна картина на изследваните явления. От методологическа гледна точка би било по-адекватно да се изберат само един или два до три пловдивски квартала и да се анализират като отделни случаи, за да се навлезе в дълбочина и да се постигне т. нар. плътно описание (в смисъла на Клифърд Гиърц). Друга възможност би била да се изберат няколко знакови пловдивски топоси и изследването да се фокусира върху тях.

Неубедителна е също уговорката, че „*Всички те са насочени към положителните образи на града и нито авторът е търсил хейтърски дискурс, нито някой от всичките включени разказвачи е насочвал разговора натам*“ (с. 12), което оставя впечатление за ограничаване и предпоставяне на резултатите и изводите. Будят възражение също терминът „*наративно интервю*“, чието съдържание се съотнася по-скоро към неструктурираното интервю, а също и определянето на „*слушането*“ на събеседника от страна на интервюиращия като наблюдение.

Методите за анализ на събрания емпиричен материал не се коментират във въведението и остават неизяснени, което се отразява при разглеждането на разказите във втора и трета глава, тъй като става дума по-скоро за преразказване отколкото за същински анализ на текстовете.

6. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд включва въвеждаща част, три глави, заключение, библиография и две приложения, като общият обем на труда е 317 страници.

Въведението (което реално е без заглавие) започва с Увод, който в есеистичен стил насочва към основната проблематика на дисертационния текст. Основният акцент тук е върху променящото се съвременно общество, и особено върху постмодерния град, където устно-

то разказване, по мнението на автора, все повече губи своето традиционно място. Не е ясно какво се разбира под „дигитализация“ на градовете, която би променила необратимо личния свят и общностния живот на хората в близко бъдеще. Протичащите промени мотивират ползата от фиксирането на наративната традиция в съвременността: „Затова изглежда, че една „моментна“ снимка на човека в града, на неговите интереси и споделяния, на образите и представите му за своя град в края на първото десетилетие на 21. век е навременна и полезна. Тя се прави с помощта на два основни инструмента – устните градски наративи и конструираните градски образи“ (с. 5).

В следващата част от въведението Караджов формулира като основна цел на изследването „да провери съществуването на пряка зависимост между устните наративи и градските образи, ролята на индивидуалното наративно участие на обитаващите градското пространство в оформянето на една колективна система на градска образност“ (с. 8), а основният изследователски въпрос е: „По какъв начин устните наративи участват в конструирането на градски образи; как тези образи могат да се групират по сходна типология и какво е тяхното влияние при формирането на колективни възприятия и градска идентичност (пак там). Изложени са три предварителните хипотези, методологията на изследването, на която се спрях по-горе и неговите хронологични рамки: от 40-те години на ХХ в. до наши дни. В края на въведението е представена структурата на дисертационния текст.

Първа глава, озаглавена „Теоретична рамка на изследването“, има за цел да представи основните понятия в дисертационния текст: *устен наратив* и *конструиран образ*. Според заявеното от самия дисертант, „Теорията е подбрана от редица научни традиции като етнология, лингвистика, литературознание, фолклористика, семиотика, наратология, психология, педагогика, социология, антропология, културология и не на последно място от философията“ (с. 18). На практика задачата, която авторът сам си поставя, е доста мащабна и амбициозна и не е изненадващо, че не успява да я изпълни в рамките на следващите двадесетина страници.

Първата част от главата, озаглавена „Устно разказвани наративи“ има за цел да представи възгледи и подходи към феномена на **устното разказване**. Без да се спазва хронологична последователност или да се разграничават и съпоставят едно спрямо друго, са въведени поредица от понятия от различни дисциплини като *устна словесност*, *разговорна реч*, *реч*, *слово*, *устно поетическо творчество*, *фолклор*, *градско разказване*, *storytelling*, *устна история* и *микроистория*, *повествование*, *текст*, *дискурс* и др.

Особено неубедително е направеното разграничение между *разказ* и *нاراتив*, въпреки че едното практически се явява превод на другото и двете се използват като синоними в

научната традиция у нас: „Въпреки че разказите също имат сюжет и разказвач, редица изследователи смятат, че наративът се различава от обикновената разказана история. Докато разказът е по-скоро начин за комуникация, начин за получаване и предаване на информация, съдържаща някакви факти, то в наратива, освен че се разказва и представя информация какво се е случило, едновременно с това се обяснява случилото се.“ (с. 28). Не е посочено кои са тези „редица автори“.

В крайна сметка авторът предлага собствена дефиниция за устния наратив като „процес на разказване на истории или фрагменти от такива, които включват в себе си речева дейност, представляват културен феномен и са резултат на дискурсивна дейност, в която разказвачите представят себе си и своето място в заобикалящия ги свят (с.35), което е до голяма степен тавтологично (вж. моите подчертавания).

Втората част от главата се занимава с понятието градски образ и неговото конструиране. Отделя се внимание на различни разбирания на термина образ, като се започне от Тълковния речник, мине се през Платон и Аристотел и се стигне до Декарт, Хюм, Кант и някои по-съвременни философи. Споменати са също визуалните изследвания и науката за образите, антропология на образите, ментални образи и пр. На с. 42 е изложено немотивираното и практически невярно твърдение, че „Относно комуникациите между човек и град, личният опит няма как да бъде проследен чрез невербални знаци като жестове, мимики или пози, и те не могат да участват в разкриването на неговото мислене и съдържанието на неговите образи. По този начин външното невербално поведение не може да служи като надеждна основа за проникване във въображаемия свят на други хора.“

Изложението продължава с разглеждане на понятието градски облик и на различни метафори, с които градът бива описван от различни автори: градът като пазар, градът като джунгла, градът като организъм и градът като машина. Представени са и понятия, свързани с ПР стратегиите, като имидж и бранд на града, както и социологическото понятие градска идентичност. В заключение се предлага следната дефиниция: „Образът на града е субективно изградено възприятие в съзнанието на човека, създадено на базата на облика на града, съществуващ в реалността, на личния опит, натрупан от човека при взаимодействието му с градската среда и социалното пространство, и на комбинацията от собствени и колективни стереотипи, представи и асоциации“ (с. 56).

Последния раздел от Първа глава е посветен на българския изследователски контекст, който неизвестно защо е отделен от международния. За съжаление и тук дисертантът не успява да извлече особена полза от направените преди него изследвания и натрупаното научно знание. В частта „3.1. Фолклор и литература“ схематично и без особено вникване и разби-

ране са включени само три фолклористични текста: една статия на Албена Георгиева (която години наред работи по тази проблематика и има поредиц публикации, включително книги по темата); монографията на Валентина Ганева Райчева „Разказване и идентичност“ и моята книга „Разкази за чудеса. Локална традиция и личен опит“. Всъщност проблематиката на разказите и разказването – както в селска, така и в градска среда – традиционно се изследва в българската фолклористика още от 60-те години на XX в., когато Росица Ангелова публикува първите статии по темата. Оттогава насам е натрупан значителен корпус от изследвания на редица автори (Стоянка Бояджиева, Доротей Добрева, Светла Петкова, Ирена Бокова, Магдалена Елчинова и др.) и е разработен надежден инструментариум за анализ на този тип текстове, който би бил от голяма полза на дисертанта. Особено полезно би било да се разгледат устните разкази в контекста на неприказната проза (легенди, предания, анекдоти, вицове), както и да се открият повтарящи се общи места (топоси), които сближават устния разказ с фолклорната словесност. Жалко, че тези възможности са останали неоползотворени.

Недостатъчно познаване на българския принос в градските изследвания личи и в последната част на Първа глава, където са разгледани само три изследвания (последното по-скоро експертиза, отколкото научен текст), а са пропуснати ценни проучвания на градската култура и словесност върху конкретни случаи като Банско, Асеновград, Русе, Пловдив и др. Полезен за автора би бил и методът на *менталните карти*, разработен от млади изследователи като Лина Гергова и Светлана Тончева в поредица техни публикации. Друга концепция, която би била приложима и работеща към конкретните разкази би била тази за *автобиографичното разказване* като специфична форма на самопредставяне и конструиране на собствена идентичност.

Като цяло читателят остава с впечатление, че Караджов е прегледал обширен обем от литература, свързана с темата на дисертацията. От една страна обаче, са включени изследвания, които имат твърде далечна връзка с разглежданите въпроси, а от друга страна редица релевантни текстове са пропуснати или разгледани повърхностно. Като цяло, не са ясно изведени подходи и идеи, които да се прилагат към събрания емпиричен материал в последващите две глави.

Втора глава на дисертацията се спира на текстове, които очертават „*Пространствено конструирани образи на града*“. Главата започва с доста обширна въвеждаща част, в която авторът се спира на силуета на града и представя свои наблюдения върху знакови особености и забележителности от градския пейзаж, както и на символичната и пазарната стойност на „гледката от дома“. Последователно са представени различни образи на града: *като гледка от прозореца на дома; гледан през неговите улици; в квартален мащаб; гледан от*

високо; във взаимодействие с околния свят. В хода на представянето откриваме интересни цитати и части от житейски истории, както и ценни наблюдения, напр. за разграничението махала – квартал – бивше село; за историята на Капана през погледа на една от неговите възрастни жителки; за ключовото мястото на пловдивските тепета в градския културен пейзаж и др. Те обаче се редуват с есеистични впечатления и размисли на автора, както и с откъси от различни типове писмени източници, които излизат извън заявените източници на изследването. Така фокусът върху градските устни наративи значително се размива. Не става ясно дали предложеното пространствено деление на разказите и съответните им образи е извлечено от записаните интервюта или е плод на предварителната авторова визия и съответно на зададените към събеседниците въпроси. Читателят не разбира също дали въпросните разкази функционират и в естествена среда (и каква евентуално е тя) или са породени единствено от ситуацията на интервюто и остават „затворени“ в нея. Моето впечатление е, че по-скоро авторът разсъждава по определените теми и подкрепя размислите си с цитати от интервюта, отколкото че изхожда от интервютата, които анализира и проблематизира. Редица цитати са ненужно преразказани. Освен това много често вместо разказ имаме по-скоро наблюдения или констатации, напр. *„От моя прозорец се вижда Марково, това, е пред нас тука, е Марково, там е Белащица, малко по-нататък е Куклен, тука зад тоя блок, то само леко светлини...“* (с. 82-83) или *„За мен, да, честно, аз имам, едно от първите неща, когато се изнеса да живея на квартира, защото съм живяла в няколко квартири, е да видя как се казва улицата и кои са съседните улици“* (с. 99). Сериозен недостатък на работата е, че всъщност никога не виждаме самите разкази, които са обект на изследване: те са показани на отделни „парчета“ и не са анализирани в тяхната цялост, а и не присъстват в приложението. Направеният в края на главата извод, че пловдивчани обичат своя град не е твърде оригинален и не казва нищо ново на читателя.

Трета глава, озаглавена *„Темпорално конструирани образи“* представя разнородни теми, които според автора са обединени около градските образи на времето, макар че на практика текстът не успява да отговори на тази заявка. Първата част събира спомени за града от детството, като се опира на разказите на хора от няколко поколения и от различни квартали на Пловдив. Втората е свързана с трудовия опит на трима души с техните професии (пожарникар, кабелен техник и гаров ръководител на влаково движение), който дава специфична оптика към градското пространство и неговото обживяване. Въвежда се и категорията *свободно време*, типична за градския начин на живот. Тук е цитиран разказ на професионална екскурзоводка, която представя забележителностите на града пред външни за месната общност посетители – туристите. Макар и да дава интересна информация, от методологическа

гледна точка този избор е донякъде проблематичен, защото не се отнася към свободното време на пловдивчани, а по-скоро към един комодифициран образ на града, създаден за целите на туристическата индустрия. Набелязани са също любими места за разходка на пловдивчани като Градската градина, мола, Гребната база и Марица, както и знакови пловдивски заведения като изчезналите вече Млечен бар, кръчма „Пловдив“, „Бъчвите“, „Тримонциум“ и др., а също и по-нови места като „Белия паяк“ и „*Ноусенс*“-а. За съжаление и тук липсват достатъчно разкази, които да уплътнят наблюденията и да открият спецификите на отделните места и тяхното присъствие в градския пейзаж. Единствен събеседник се явява местен интелектуалец, който е създател на сайт за пловдивските кръчми. Събеседникът разказва интересни истории, но отново устното разказване не е автентично и спонтанно: имаме разкази за разкази, при това пречупени през призмата на интернет културата. Друг интересен събеседник е Жоро Пеев, известен в Пловдив журналист и комик, който говори за разказването на вицове в пловдивски контекст, като добавя повече колорит, отколкото научна стойност към изложението. За съжаление фолклористичните проучвания върху този словесен жанр са напълно пренебрегнати, като е „залепен“ само един произволно избран и непълен цитат от Станой Станоев. Отделено е място и на културния живот в града (театър, опера, кина), но разказите са малко на брой и представянето е твърде схематично. В последните две части се разсъждава върху бавното пловдивско време и се прави опит чрез наративите *„да се изгради един образ на звуковите възприятия на хората и да се локализират пловдивските звуци“* (с. 271). Последната идея е новаторска и перспективна и заслужава да бъде доразвита.

Заклучението припомня отново направеното в трите глави и предлага потвърждава предварителните хипотези, а именно: *„Градското пространство и времето, прекарано в града, са в основата на неговото познаване, пребиваване и представяне. Всеки един устен наратив, конструирал своя малък градски образ като едно парченце град, поставен редом до други подобни по тип и форма персонални образи, успява да намери своето място и заедно с всички други налични образи на града, по подобие на пъзел, успява да сглоби една обща картина. Така постепенно персоналните образи, съдържащи се в наративите на хората, успяват да направят една колективна градска система от образи, която представя пълнокръвно и живо града“* (с. 287). Направеното заключение е принципно вярно, но на практика в текста на дисертацията така и не успяваме да видим голямата картина – колективния образ на града, а оставаме на нивото на фрагментарните лични разкази. Освен това остава напълно пренебрегната и обратната перспектива: начините, по които социокултурните представи и стереотипи формират личните разкази на пловдивчани за техния град.

7. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Основният принос на дисертационния труд виждам в документирането на корпус от съвременни лични разкази на жители няколко квартала на гр. Пловдив от различни поколения, с различно образование и професия. Издирени и интервюирани са интересни събеседници със своя специфична оптика към пловдивската тема. Този тип текстове дават представа за съвременното състояние на устното разказване в градска среда и открояват значими обекти в градското пространство и специфични характеристики на градския живот. Ако бъдат архивирани и/или публикувани, направените интервюта биха били ценно свидетелство за времето си и биха моли да се използват за бъдещи проучвания. Наред с това е направен опит градските разкази да бъдат систематизирани с оглед на пространствените и темпоралните параметри, заложи в тях. Предложените от автора наблюдения и изводи, макар и на моменти да са спорни, могат да служат за основа за бъдещи разработки в изследваната тематична област.

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Докторантът е представил 4 публикации, като три от тях са по материали от гр. Пловдив (№ 2, 3 и 4), а една се отнася до Асеновград и в този смисъл е извън темата на дисертацията (№ 1). По своя обем публикациите са статии, разработени на основата на доклади, четени на академични форуми: един международен и три национални. Всички публикации са на български език.

9. Лично участие на докторанта(ката)

Дисертационният труд показва, че докторантът е провел лично теренните си изследвания и не създал емпирична база за своето проучване по избраната тема. Извършил е самостоятелни наблюдения и библиографски проучвания. Методологическият подход и предложените анализи също са негово дело и не могат да бъдат приписани на друг автор.

10. Автореферат

Авторефератът отразява в основни линии съдържанието на дисертацията и е направен според изискванията на съответните правилници. Нуждае се от техническа редакция, тъй като има много правописни и граматически грешки. Формулираните приноси са преувеличени: Дисертационният труд се разполага във вече съществуващо изследователско поле; дефиниции на термините устен наратив и образ на града не са нито новаторски, нито практически приложими в хода на анализа, т нар. *наративен градски модел*, разработен по примера на

град Пловдив, не е изведен като самостоятелно постижение в текста, а изработената „система от градски образи и тяхното типологизиране според конструирането им по пространствени и темпорални фактори“ е непълна и търпи критика. Безспорно е осъществяването на самостоятелно теренно изследване и записването на устни градски наративи.

11. Критични забележки и препоръки

Голяма част от критичните ми бележки бяха вече изложени в предишните точки. Като основен проблем бих изтъкнала прекалено широко формулираната тема, която не може да бъде изследвана в дълбочина в рамките на дисертационния текст. Към това се прибавя схематичното и безкритично включване на литература от различни области и липсата на ясен модел на анализ на емпиричния материал. Работещо според мен би било разказите да се разглеждат в контекста взаимодействието на устното разказване с други писмени и дигитални дискурси, както и открояването на устойчиви мотиви и образи в тях, което ги сближава с фолклорната словесност.

По-подходящо би било цитирането на откъси от интервютата да бъде според общоприетата в научния дискурс практика: с имената или инициалите на разказвачите и данни за тях, както и за времето и мястото на записа, а не с отправяне към приложенията. Там научаваме множество странични подробности, но не и основни характеристики като пол и образование на събеседника, които биха задали контекст на разказаното. В хода на изложението цитатите са извадени от контекста на цялостния разказ, а понякога са прекалено дълги. На практика самите разкази не се анализират, а само преразказват тавтологично. На много места изложението има по-скоро разговорно-есеистичен, отколкото академичен характер. Подвеждащо и некоректно е лица от женски пол да се наричат с имена от мъжки род: *респондент*, *пенсионер*, *кореняк пловдивчанин* и др.

Огромен недостатък на текста е липсата на записаните разкази в тяхната цялост в Приложението. Така е пропусната ценна възможност да се въведе в научно обращение лично записаният теренен материал, който бил дал по-стабилна основа за авторовите наблюдения и заключения и който би бил безспорен принос на дисертационния труд.

12. Лични впечатления

Познавам Васил Караджов още като студент по специалността „Културен туризъм и културно проектиране“ в ПУ, на когото съм преподавала. След това сме се срещали на различни събития в Асеновград и Пловдив, а отскоро и в София – след като започна работа като асистент към ИБЦТ – БАН. Впечатленията ми са за човек с научно любопитство и подчерта-

ни интереси в сферата на етнологията и културното наследство, със стремеж за развитие и надграждане на наученото. Забелязала съм също умението му да разказва увлекателно, както в устна, така и в писмена форма.

13. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Бих препоръчала на автора да издаде записаните от него разкази заедно с предговор, коментари и лични спомени. Очаквам, че подобно издание би събудило интереса на пловдивската общественост, а и на по-широк кръг читатели. Издаването на труда като научен текст би изисквало сериозна допълнителна работа и редакторска преработка.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Във формално отношение дисертационният труд и представените допълнителни материали **отговарят на** изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“. В съдържателно отношение обаче текстът **не съдържа в достатъчна степен** научни резултати, които представляват оригинален принос в науката.

Дисертационният труд **не показва убедително, че докторантът притежава** теоретични знания и професионални умения по научна специалност „Етнология“, като **демонстрира частично** качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, давам **отрицателна оценка** за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси. Бих препоръчала сериозна преработка на текста с помощта на научния ръководител, ако сроковете на процедурата позволяваха това. При настоящата ситуация обаче **предлагам на почитаемото научно жури да не присъжда** образователната и научна степен „доктор“ на Васил Николов Караджов по област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата, докторска програма Етнология.

30.01. 2024. г.

София

Рецензент:

(доц. д-р Вихра Баева)